

Toimiston kuulumisia

On ennustettu, että kevään henki voittaa hanget jälleen tänäkin keväänä. Lisäksi meillä on nyt toivoa saada paikallistoiminnan yhteyshenkilö Etelä-Savoon, joten savolaiset, olkaa kuulolla. Muualtakin päin Suomea voivat paikallistoiminnasta kiinnostuneet ilmoittautua. Turussa, Aurajoen varrella Turussa pidetään Koroisten pieni palsta maatiaismaana tänäkin vuonna. Sinne kannattaa mennä mukaan. Helsingissä viljelemme Seurasaarella pientä plänttiä, sinne mahtuu vielä mukaan niitä, joilla ei ole riittävästi maata hoidettavanaan ja jotka nauttivat museaalisesta miljööstä. Leppälän mokin piha meitä odottelee virkistyneine mikrobitoimintoineen, sillä sinne kuljetettiin sontaa Ilmari Majurin maatiaislehmiä tuottamana.

Maatiaisella oli osasto Elman eläimet messuilla Helsingin messukeskuksessa. Ahvenanmaanlampaat tulivat jälleen paikalle. Koirat ja mehiläiset osallistuivat myös eläinkohtaisesti messuille. Mehiläiset olivat läsnä lasipesässä. Vuoden 2010 maatiaiseläin tumma pohjanmehiläinen luovutti maatiaiseläimen tittelin vuoden 2011 maatiaiseläimelle paimensukuiselle lapinkoiralle.

Pikkuisella Maatiaisen osastolla kehrättiin ahvenanmaanlampaan villasta, myytiin siemeniä ja kerrottiin

yhdistyksemme toiminnasta. Osaston viereen olimme vaivoja säästämättä koonneet herbario-osaston. Siitä tulikin hieno ja vaikuttava. Esillä oli edustava kokoelma prässättyjä kasvinäytteitä, ennen kaikkea vuoden 2010 maatiaiskasvi rohtoliperi (*Levisticum officinale*). Kasvinäytteet useilta vuosikymmeniltä olivat peräisin Kaisaniemen kasvitieteellisen puutarhan kokoelmista ja edustivat kasveja, joita on käytetty eläinten ja ihmisten lääkintään. Monet niistä soveltuvat edelleenkin yhtä hyvin tähän käyttöön.

Maatiaisen kunniajäsen ja samalla Suomen tunnetuin ja tuotteliain puutarhakirjailija Pentti Alanko piti esitelmää kasvien prässäimisestä Elma-messuilla. Vanhempi polvi muistaa edelleenkin kesäisen kasvinäytteiden keräilyn. Nyt ovat uudet koululaiset päässeet tähän harrastukseen kiinni, eikä yhtään liian aikaisin. Kasvien keräämisellä on kiire, että saadaan näytteet kerätyksi kasveista ennen kuin niiden kasvupaikat ovat lopullisesti tuhoutuneet. Sitten ihmiskunnalla on koko loppuikänsä aikaa tutkia näytteitä.

Koska Maatiainen -lehden parasta antia ovat jäsenten omat kertomukset, laittakaapa tulemaan asiaa ja pakinaa, omia kertomuksianne maatiaisasiosta.

Maija Manninen

Siemenkuulumisia!

Kiitos vielä kerran kaikille siemenkerääjille, joiden lähettämää satoa nyt kaikilla puutarhan ystävillä on mahdollisuus tilata. Jos vielä jollakin kerättyinä siemeniä yli oman tarpeen, niitä voi lähettää. Ne ehtivät myyntiin puutarhamessuille, joilla ihmiset ovat jo tottuneet etsimään Maatiaisen osastolta nimenomaan perinnekasveja ja harvoin myyntiin tulevien lajien siemeniä.

Kun lähetätte siemeniä, kertokaa niiden taustatietoja! Tämä aiheuttaa hieman vaivaa Teille, mutta on meille äärettömän arvokasta. Vain näiden tietojen pohjalta löydämme niitä arvokkaita maatiaiskantoja, joita pyritään ylläpitämään. Te, jotka lähetätte säännöllisesti vuosittain siemeniä samoista lajeista,

ilmoittakaa, jos siemenet ovat peräisin samasta puskasta kuin aikaisemminkin. Muutenkin, voitte kirjoitella kaikkea Teidän kasveihinne liittyvää, niitä juttuja on mukava lukea ja - Teidän luvallanne, vaikka julkaista jäsenlehdessämme.

Samalla, kun tulevana kesänä ihastelette luonnonkukkien kauneutta, pitäkää mielessä myös Maatiainen. Olisiko omalla tontillanne tai jossain tien pientareella tai joutomaalla kasvustoa, josta voi kerätä siemeniä meille? Kaunokit, ahomansikat, kisanskellot, tervakot, neilikat... Näitä luonnonkantoja kaipaamme.

Kesää kaipaavin terveisin
Pirkko Kukkola

Siemenluettelosta

Tätä kirjoittaessa aurinko jo muistuttaa olemassaolostaan. Kesään on kuitenkin vielä tovi. Nyt viimeistään on sopiva aika syventyä tulevan kesän viljelysuunnitelmiin. Lehden ohessa on tuore siemenluettelo. Se on päälinjauloitaan entisen kaltainen, muutamia pieniä uudistuksia on kuitenkin tapahtunut.

Hakemistosta löytyvät nyt myös ruotsinkieliset nimet. Käyttäkää hakemistoa, jos ette muuten löydä etsimääne. Luettelossahan lajit ovat pääryhmittäin (monivuotiset, yksivuotiset, puuvartiset ja syötävät lajit), tieteellisen nimen mukaisessa aakkosjärjestyksessä. Myös löytökorissa olevat siemenet, jotka ovat siellä sen takia että siemeniä on vähän, löytyvät hakemistosta.

Uutta on myös se, että keräysohjeet löytyvät siemenluettelon lopusta. Kasvitietojen lisäksi muistatethan laittaa siemenlähetykseen mukaan sähköpostiosoitteenne tai puhelinnumeronne. Tämä sen vuoksi, että joskus on tarpeen kysyä lisätietoja ja siinä sähköposti lienee kätevin tapa tavoittaa teitä.

Siemeniä ylläpitoviljelyyn

Syötävien kasvien lopusta löytyy nyt omana alaryhmänään pieni lista ainoastaan ylläpitoviljelyyn välitettäviä siemeniä. Asia on ollut vireillä jo pitkään. Katsotaan nyt, miten se toimii käytännössä. Ruotsalaisella *Sesam*-sisarjärjestöllämme on ollut vastaavan kaltainen järjestelmä käytössä jo pitkään. Listasta löytyy lähinnä maataisvihanneksia, sekä joitakin hiukan harvinaisempia kotimaista alkuperää olevien luonnonkasvien siemeniä. Tavoitteena on turvata näiden lajien säilyminen ja siementen saatavuus. Jatkossa jos siemeniä saadaan enemmän voidaan niitä taas välittää eteenpäin kaikille halukkaille.

Ylläpitoviljely tarkoittaa sitä, että siemenet tilaaja sitoutuu kasvattamaan lajia ja sitoutuu ilmoittamaan meille (siemen@maatiainen.fi) ja jos haluaa lopettaa viljelyn, niin tiedämme etsiä sille uuden kasvattajan. Hän myös sitoutuu lähettämään siemeniä Maataiselle 3 kertaa seuraavan 5 vuoden aikana ja juuresten kohdalla 2 kertaa seuraavan 5 vuoden aikana. Ja myöhemminkin siemeniä voi tietenkin halutessaan lähettää. Tämä sen vuoksi, että lähettämämme arvokkaat kannat säilyisivät ja että tiedämme mistä

voimme kysyä siemeniä tarvittaessa. Nyt aluksi listalta löytyy mm. muutamia kaskinauriskantoja, ”Potattomattia”, sokerijuurta, Fredrikan pinaattihierakkaa, köynnöspinaattia sekä Kerimäkeläistä rokkahernettä. Lisäksi muutamia kotimaista luonnonkanta olevia lajeja, mm. merikaali ja merisinappi. Useimpia näistä kasveista voi ylläpitää hyvinkin pienellä pinta-alalla, omassa puutarhassa ja kasvimaalla. Viljelyohjeet siemenviljelyä varten saatte siementen mukana.

Edellisten lajien lisäksi myös härkäpavut ”Kaulion sininen” ja ”Aunus” sekä kaskiruis ”Ristijärvi” kaipaavat ylläpitäjiä. Näiden peltolajien kohdalla on suositeltavaa, että viljelyala on hiukan suurempi, että kanta pysyy hyvänä. Pavuille riittävä ala on noin 0,5-1 aaria ja rukiille 3-5 aaria. Kaskiruiskanta on peräisin pohjoisesta, minkä vuoksi on toivottavaa, että sen ylläpitoviljely tapahtuisi vähintäänkin Keski-Suomessa.

Ja te kaikki, jotka olette vuosien saatossa lähettäneet meille maataisvihanneksien siemeniä ja/tai kasvatatte niitä edelleen, olisi hienoa jos haluaisitte antaa yhteystietonne ylläpitokasvattajien listaan. Se käy parhaiten ilmoittamalla siitä meille osoitteeseen siemen@maatiainen.fi. Nyt alkuvaiheessa lähdemme liikkeelle syötävistä kasveista, maataisvihanneksista, koska niiden tilanne on kriittinen. Myöhemmin ehkä jatkamme listausta myös maataisperennoihin.

Valitkaa siis omat ylläpidettävänne. Ylläpitoviljelyyn tarkoitettujen siementen tilaaminen tapahtuu tilauslomakkeella, missä on niitä varten oma kohtansa.

Kultapallosta eli vuoden maataiskasvista kerrotaan toisaalla tässä lehdessä. Sehän on syyspäivänhatun (*Rudbeckia laciniata*) kerrottukukkainen lajike, joka ei tuota siemeniä laisinkaan. Sitä vastoin syyspäivänhatun sekä lähisukulaisensa mustapäivänhatun (*R. occidentalis*) siemeniä löytyy kyllä. Mukavia hetkiä siemenluettelon parissa!

Terveisin
Anna Lassila